

Nr 493

Av herr Nilsson, Yngve, m. fl., om stöd till vallfröodlingen, m. m.

(Lika lydande med motion nr 622 i Andra kammaren)

Vallarna intar en framskjuten plats i det svenska jordbruket. Klimatet i vårt land gör vallarna speciellt konkurrenskraftiga i de nederbördsrika trakterna av landet. Men även i övrigt utgör vallarna en nästan omistlig del i en genomtänkt och långsiktig växtodling. Vallen torde även allt framgent vara den dominerande grödan totalt sett i vårt land. Den totala slåtter- och betesvallen på åkerjord uppgick år 1966 till 1,3 milj. hektar, vilket motsvarar ca 40 procent av åkerarealen. Det beräknas att foderenhetsvärdet för vallodlingen med cirka 10 procent överstiger foderenhetsvärdet för all spannmålsodling — en siffra som klart anger vallens ekonomiska betydelse för vårt jordbruk.

Även om tendensen i dag tycks vara en minskning av vallarealen till förmån för en utökad spannmålsodling innebär inte detta att vallen spelat ut sin roll. Vallfodret torde allt framgent vara den grundstomme på vilken den svenska nötkreatursskötseln baserar sin produktion. I jordbrukarnas strävan att effektivisera och förenkla nötkreatursskötseln har det under senare år förmärkts en tydlig tendens att alltmer övergå till importerat oljekraftfoder för att höja fodrets innehåll av protein. Därmed har också intresset för att systematiskt arbeta för att höja vallgrödornas proteininnehåll minskat. Den ökade importen av oljekraftfoder innebär emellertid ett betydande problem för vår jordbruksreglering och för en önskvärd balans mellan import och export av jordbruksprodukter. På några år har importen av oljekraftfoder fördubblats och torde för år 1967 vara uppe i närmare 500 000 ton. Även om stor del härav förbrukas av svin- och fjäderfäproducenter, torde nötkreaturens del ha växt mycket starkt under senare år. Den ökade importen har föranlett statens jordbruksnämnd att ta initiativ till att drastiskt höja importavgiften på oljekraftfoder. Under 1967 höjdes sålunda denna avgift med 12 öre.

För att skapa en önskvärd balans och möjliggöra en hög produktion inom nötkreatursskötseln är en förbättring av växtmaterialet nödvändig. En höjning av växternas proteininnehåll är en av de vägar som är möjliga. En fortsatt förädling av växtmaterialet i syfte att uppnå detta är därför betydelsefull. Det är också viktigt vid de pågående strävandena att tillvarataga vallskörden genom torkning och beredning till briketter eller pellets.

Svensk vallfröodling kämpar emellertid för närvarande med stora svårig-

heter. Odlarpriset på vallfrö av alla slag har under senare år fallit så starkt att vallfröodlingen torde komma att helt upphöra inom landet, om inte stödåtgärder sätts in. Skulle denna fröodling upphöra bleve svenskt jordbruk på sikt hänvisat till fröproduktion i andra länder, med allt vad detta för med sig av svårigheter att få alltmer odlingsvärda sorter speciellt avpassade för vårt inhemska klimat och behovet av ett förbättrat proteininnehåll.

Orsakerna till att fröodlingens ekonomi så påtagligt försämrats under senare år är att importen ökat mycket kraftigt och till priser som ofta ligger lägre än vad som gör odlingen konkurrenskraftig. Speciellt har Canada sålt betydande kvantiteter fröer av olika slag som verkat starkt pristryckande. Som exempel kan anföras att odlarpriserna för närvarande ligger under hälften av vad de var i början av 1960-talet. Prisutvecklingen har nu medfört att den svenska vallfröodlingen minskat mycket starkt. Den uppgick sålunda år 1966 till endast hälften av den areal som skördades 1959.

För att upprätthålla en tillräckligt stor inhemsk odling av högvärdiga vallfröer bör det därför införas någon form av stöd för denna. Ett sådant stöd kunde lämpligen få formen av garanterat inlösenpris för viss kontraktbunden odling, under förutsättning att fröpartiet uppfyllde kraven för statsplombering. Medel för en sådan prisgaranti kunde lämpligen tas ur den ram för prisregleringsmedel som riksdagen varje år fastställer efter förslag av Kungl. Maj:t.

Efter förslag av Kungl. Maj:t beslutade riksdagen under förra året om visst stöd för den inhemska växtodlingen genom utbyggnad av systemet med *växtförädlingsavgifter* (prop. nr 37, JoU nr 8). För vallfröer skulle gälla en växtförädlingsavgift av kr. 1: 50 per kg. Härvid gjordes emellertid ett viktigt undantag. Växtförädlingsavgiften skulle sålunda omfatta endast frö för jordbruksändamål, medan frö för grönytor — s. k. turfgräs — undantogs från avgift. Utskottet diskuterade i sitt utlåtande på grundval av lämnade motioner de svårigheter som måste uppstå genom att göra sådant undantag. Bland annat hade utredningsmannen, som haft att utreda konstruktionen av växtförädlingsavgifter, funnit det tekniskt mycket svårt att genomföra sådan gränsdragning.

I anledning härav skrev jordbruksutskottet: »Utskottet, som finner det självfallet att gräsfrö för jordbruksändamål bör omfattas av systemet, befarar emellertid att det kan uppstå betydande svårigheter att finna former för en gränsdragning mellan de olika slag av gräsfrö, varom här är fråga. Enligt utskottets mening synes därför skäl tala för att frågan om inordnande av gräsmattefrö i systemet med växtförädlingsavgifter tas under förnyat övervägande av Kungl. Maj:t.» I avvaktan på ett sådant förnyat övervägande godtog riksdagen förslaget om växtförädlingsavgifter i enlighet med propositionen. Något initiativ i anledning av denna skrivning synes icke nu föreligga.

I strävan att förbättra odlingsmaterialet för gräs och andra vallväxter oavsett användningsområdet har växtförädlingen en mycket betydelsefull uppgift. Vi kan inte finna det riktigt att vissa förbrukare skall undantas från att erlägga den växtförädlingsavgift som ger växtförädlingen ökade resurser. Avgiften som sådan är ju ganska blygsam. De gräsfrösor det här gäller är ju i övrigt av samma slag som inom jordbruket. Någon naturlig gränsdragning finns inte och torde inte heller vara möjlig att konstruera. Men bestämmelsen kommer att leda till mycket krångel och påtagliga nackdelar för fröhandeln.

Det kan beräknas att den totala vallfröodlingen i vårt land under senaste år uppgått till omkring 23 000 hektar samt att den totala skörden kan beräknas till ca 10 000 ton, vilket ungefär motsvarar det inhemska behovet. Härav förbrukas för jordbruksändamål ungefär 2/3 och för grönytor av olika slag 1/3. Turfgräsens betydelse för vallfröodlingen är sålunda inte oväsentlig. En god kvalitet främst med avseende på hårdigheten är för dessa gräs mycket påtaglig.

Med stöd av det sålunda anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte föreslå

a. att stöd för den svenska vallfröodlingen måtte tillskapas i syfte att vidmakthålla en ur landets synpunkt tillräckligt stor och kvalitetsmässigt önskvärd vallfröodling,

b. att även gräs och vallbaljväxtfröer, som nu används för andra ändamål än jordbruksändamål, skall omfattas av systemet med växtförädlingsavgifter.

Stockholm den 25 januari 1968

N. Yngve Nilsson (h)

Carl Eskilsson (h)

Ebbe Ohlsson (h)